

Intensieve cursus (academisch) Nederlands voor student-vluchtelingen

1. Het InCAMPUS-programma

In het kader van het *Welcome Student Refugee Programma* biedt de Vrije Universiteit Brussel (VUB) studenten met een vluchtelingenachtergrond sinds 2015 de mogelijkheid om universitaire studies aan te vatten of verder te zetten. Zo was de Brusselse universiteit een van de allereerste universiteiten die aparte inspanningen deed om student-vluchtelingen aan te moedigen of bij te staan in dat proces.

De VUB is ook de eerste Belgische universiteit die zich aansloot bij de internationale coalitie *#WithRefugees*, een initiatief van het vluchtelingenagentschap van de Verenigde Naties (UNHCR) om internationaal de druk op te voeren om mensen te beschermen die omwille van een conflict of vervolging hun land moeten ontvluchten.

Sinds het academiejaar 2017-2018 werd dit programma stevig uitgebreid op basis van de concrete noden van de studenten en werd een InCAMPUS-programma ontwikkeld. Dit programma wordt getrokken door het *International Relations and Mobility Office* van de VUB, in samenwerking met het Academisch Centrum voor Taalonderwijs en het Brusselse onthaalbureau van het Agentschap Integratie & Inburgering.

Het InCAMPUS-programma is een voorbereidend programma dat student-vluchtelingen de benodigde taal- en studievaardigheden wil bijbrengen om een universitaire opleiding succesvol af te ronden. Het programma bestaat onder andere uit intensieve taalcursussen Nederlands en Engels, uit voorbereidingscursussen op onderwijsmethodes en uit studievaardigheden en culturele oriëntatielessen. Er is tevens voorzien in psychologische begeleiding en ondersteuning van de student-vluchtelingen voor de hele duur van hun universitaire traject.

Figuur 1 – Het InCAMPUS-programma.

2. Intensieve taalcursus Nederlands

Tijdens de lessen Nederlands krijgen de studenten een gerichte en tevens gevarieerde aanpak. Ze oefenen op het vlak van taalvaardigheden, woordenschat, grammatica en spelling. Dat gebeurt op basis van het Europees Referentiekader (ERK). Het ERK biedt een instrument om het niveau waarop iemand zijn talen beheerst, te beschrijven. Het is de bedoeling dat de studenten een B2-niveau (= onafhankelijk taalgebruiker) behalen aan het eind van het InCAMPUS-programma. Dat niveau wordt vervolgens gemeten op basis van de ITNA-test, de Interuniversitaire Taaltest Nederlands voor Anderstaligen, die wordt ontwikkeld en afgenomen door de leden van het *InterUniversity Testing Consortium (IUTC)*: de Universiteit Gent, KU Leuven, de Universiteit Antwerpen en de Vrije Universiteit Brussel. Wie slaagt voor de ITNA voldoet aan de taalvereisten om te kunnen studeren aan een Vlaamse hogeschool of universiteit.

Er wordt vooreerst veel aandacht besteed aan de communicatieve vaardigheden. De nadruk ligt vooral op lees-, spreek- en luistervaardigheid. Voor luistervaardigheid baseren we ons op de rijke schat aan beeld- en geluidsmateriaal van de VRT die aangeboden wordt via *Het Archief voor het Onderwijs*. Het platform biedt een waaier aan thema's die als inspiratiebron kunnen dienen voor discussiemomenten, voor het beargumenteren van stellingen en voor het geven van presentaties. Wat leesvaardigheid betreft, focussen we voornamelijk op analyserend, beoordelend en interpreterend lezen. Bij het inoefenen van spreekvaardigheid besteden we naast aan vlotheid, grammaticale correctheid en woordkeuze ook aandacht aan kritische reflectie, argumenteren en het aanbrengen van structuur in een betoog.

Op lexicaal vlak wordt vooral gefocust op het uitbreiden van de academische woordenschat. Dat gebeurt aan de hand van (a) artikels uit de toonaangevende Nederlandstalige media, (b) populair-wetenschappelijke bijdragen en (c) contextgere-

lateerde oefeningen, zoals grafieken beschrijven of krantenartikels vervolledigen. De studenten krijgen ook gerichte oefeningen die telkens toegespitst zijn op een bepaald vakgebied (bv. economie, geneeskunde, mens en maatschappij, geschiedenis en politiek). Daarnaast wordt ook het verder uitbreiden van de algemene woordenschat niet uit het oog verloren.

Naast het opfrissen van de basiskennis en het herhalen van specifieke grammaticale kwesties gaan de studenten ook dieper in op de structuur van de Nederlandse taal. Ze oefenen daarbij vooral op het vormen van complexe zinnen, op het gebruik van conjuncties, signaalwoorden en werkwoordtijden, op voornaamwoordelijke bijwoorden en op preposities.

Alle genoemde inhouden worden zo vaak mogelijk geïntegreerd aangeboden. Binnen leesvaardigheid wordt bijvoorbeeld ook woordenschat ingeoeft of een krantenartikel kan de aanzet geven tot een groepsdiscussie.

3. Studentenprofiel

Het InCAMPUS-programma is toegankelijk voor studenten met een vluchtelingenstatuut. Een vereiste om deel te mogen nemen, is dat ze beschikken over een B1-niveau voor Nederlands. De meerderheid behaalde dit niveau via extra taalcursussen in een CVO of in een academisch taalcentrum.

Tijdens het academiejaar 2017-2018 bestond de overgrote meerderheid van de studenten die Nederlands volgden uit Syrische studenten. Daarnaast was er één Iraakse studente. Hun leeftijd varieerde tussen 20 en 30 jaar. Sommigen waren in hun geboorteland net aan een hogere of universitaire studie begonnen, anderen hadden reeds een diploma op zak. Sommigen hadden het geluk omringd te zijn door enkele familieleden, anderen verbleven hier al enkele jaren helemaal alleen. Het is bewonderenswaardig hoe ze, ondanks alle opgelopen trauma's, vastberaden zijn om hun kennis van de Nederlandse taal te perfectioneren, een nieuwe studie willen aanvatten en een weg zoeken in een voor hen vreemd land. Hun meest frequente motivatie: "Ik wil een diploma behalen en vervolgens bijdragen aan de Belgische samenleving".

Als docent bestaat de uitdaging er dus niet alleen in om deze jonge mensen taalkundig te ondersteunen. Gezien hun migratieachtergrond dient er ook oog te zijn voor het menselijke aspect. Elk van deze jongvolwassenen heeft nood aan structuur, (h)erkenning en opvang. Een luisterend oor kan wonderen doen voor hen. Ook zij zijn namelijk op zoek naar een identiteit. Wie ben ik? Welke plaats is er voor mij weggelegd in deze nieuwe samenleving? Ze worstelen evenzeer met dezelfde levensvragen als Belgische jongvolwassenen. Zal ik mijn diploma kunnen behalen? Zal ik een goede job vinden? Meer nog dan Belgische jongeren moeten zij allerlei obstakels en onzekerhe-

den zien te overwinnen. Er is niet alleen een taalbarrière, er is ook een culturele barrière. Als persoon dienen zij continu hun grenzen te verleggen, iets wat ze in het verleden ook al letterlijk gedaan hebben.

Om al deze redenen biedt het InCAMPUS-programma een houvast voor deze studenten. Het is op de korte termijn een toegangsticket en een goede voorbereiding voor universitaire studies. Op langere termijn creëert het InCAMPUS-programma kansen voor academisch succes, faciliteert het de weg naar de arbeidsmarkt en bevordert het de integratie en het functioneren binnen een nieuwe samenleving.

Referenties

- Bendadi, S. (2018). “Toekomst maken met een oorlogsverleden. Hoe doen de kinderen van de Syrische oorlog het in België?”. In: *MO*, zomer 2018, p. 13-17.
- Hardie, K. (s.d.). ‘Welcome student-refugees programme’. Brussel: Vrije Universiteit Brussel. Online raadpleegbaar op: <http://www.vub.ac.be/en/welcome-student-refugees-programme#incampus>.
- InterUniversity Testing Consortium (2018). ‘Interuniversitaire Taaltest Nederlands voor Anderstaligen’. Online raadpleegbaar op: www.itna.be.
- Raad van Europa (2001). *Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen*. Online raadpleegbaar op: <http://www.erk.nl/docent/Wat/>.